

РЕПЕРТУАРНА ПАЛІТРА УКРАЇНСЬКИХ ХОРОВИХ КОЛЕКТИВІВ (на прикладі Галицького камерного хору)

- здійснювати керування спілкуванням;
- мова має бути яскрава, образна, а міміка виразна;
- ґрунтовне знання матеріалу;
- чітке дотримання міри.

Той, хто на все життя обирає професію вчителя музичного мистецтва, має володіти хоча б трьома особливостями: умінням шанувати і любити людей більш за себе, умінням усе життя поповнювати знання і збагачувати свій досвід, теоретичний, практичний, естетичний, умінням передавати цей досвід учням.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вишневецький О. Українська педагогіка на старті реформ. Дрогобич. 2015.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ. 1997.
3. Кан-Калик В. Учителю об педагогическом мышлении. Москва. 1987.
4. Макаренко А. Деякі висновки з мого педагогічного досвіду. Твори т.5, т.7.

5. Педагогічна майстерність / Підручник (за редакцією І.З.Язюка). Київ. 1997.

6. Сухомлинський В. Сто порад учителю. Т.5. Київ. 1976.

REFERENCES

1. Vyshnevskiy, O. (2015). *Ukrainska pedahohika na starti reform* [Ukrainian pedagogy at the start of reforms]. Drohobych. [in Ukrainian].
2. Honcharenko, S. (1997). *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk* [Ukrainian Pedagogical Dictionary]. Kyiv. [in Ukrainian].
3. Kan-Kalik, V. (1987). *Uchiteľy ob pedagogicheskom myshlenii* [For teacher concerning the pedagogical thinking]. Moscow. 1987. [in Russian].
4. Makarenko, A. *Deiaki vysnovky z moho pedahohichnoho dosvidu* [Some conclusions from my pedagogical experience]. Writings. Vol.5, Vol.7. [in Ukrainian].
5. *Pedahohichna maisternist* (1997). [Pedagogical skill]. (Ed.). I.Z. Jaziuk. Kyiv. [in Ukrainian].
6. Sukhomlynskyi, V. (1976). *Sto porad uchyteliu* [One hundred tips to the teacher]. Vol.5. Kyiv. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 01.04.2019

УДК

DOI:

Оксана Волох, старший викладач кафедри методики музичного виховання і диригування Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

РЕПЕРТУАРНА ПАЛІТРА УКРАЇНСЬКИХ ХОРОВИХ КОЛЕКТИВІВ (на прикладі Галицького камерного хору)

У статті коротко простежено творчий шлях Галицького камерного хору від часів його заснування в контексті становлення репертуарної концепції колективу. Визначено генеральну творчу мету художнього керівника хору, яка стала поштовхом і головним фактором репертуарної концепції; виявлені головні фактори та шляхи її реалізації: гастрольні та конкурсні поїздки, формування моделей концертних програм, творчих проєктів, робота з музикознавцями, творча співпраця зі світовими фірмами тощо.

Ключові слова: професіоналізм; репертуарна палітра; творча мета; хорове виконання; камерний Галицький хор.

Лит. 6.

Oksana Volokh, Senior Lecturer of the Methodology of Musical Education and Conducting Department Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

REPertoire PALETTE OF UKRAINIAN CHOIR COLLECTIVES (on the example of Galycian chamber choir)

The article briefly reviews the creative path of the Galician Chamber Choir since its foundation in the context of the formation of the repertoire concept of the collective. The general creative goal of the artistic director of the choir was determined, which became the impetus and the main factor of the repertoire concept; The main factors and ways of its realization are revealed: tours and competitive trips, forming of models of concert programs, creative projects, work with musicologists, creative cooperation with world firms, etc.

The leading role in the professionalization of choral performance was played by choral groups at musical societies, which held active concert activities, developed secular choral art and significantly influenced the increase of the professional level of choral performance in Western Ukraine. The organizers of the choirs were bright personalities – talented choristers, who had the ability to create interesting collectives, encouraging singing of the general population. It is emphasized that exactly in chamber choir performance the highest level of professional

skill is achieved. Choral groups and musical figures, who played an important role in the professionalization of choral performance in Western Ukraine, were considered. It was established that professional vocal performances on the western Ukrainian lands overcame a difficult path, preserved, guarded and multiplied their national traditions.

Keywords: *professionalism; repertoire palette; creative purpose; choral performance; chamber Galician choir.*

Постановка проблеми. Хорове виконавство в Україні завжди було носієм загальнонародських традицій у духовному всесвіті українців. Таке ставлення до нього пов'язано з ментальністю нації, що має глибинні народнописенні та церковно-хорові традиції. Для західних регіонів України хорова музика стала засобом національного самоствердження, збереження рідної культури в умовах іноземної еспансії. Незважаючи на складні політичні умови, хорове мистецтво західного регіону постійно зміцнювалося й розвивалося від аматорства до професійної майстерності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Посилення інтересу до музичного мистецтва Західної України спостерігається у вітчизняному музикознавстві з другої половини ХХ ст. Автори праць виявляли загальні тенденції розвитку музичної культури, розглядали її регіональну своєрідність (І. Белза, З. Лисько). Феномен хорової культури вивчався у працях Л.О. Пархоменко, А.П. Лашенка, П.О. Гарднера та ін. [5, 198]. Кожний з дослідників займався окремими проблемами цього явища (культурно-історичними, організаційними, релігійними, нотаційними, тощо). Дослідження останніх років – спроби цілісного усвідомлення культури регіону в контексті розвитку європейської музичної культури (Н. Костюк, Л. Кияновська, О. Мартиненко, М. Черепанін та ін.) [4, 21 – 25].

Мета статті – коротко розглянути, а також охарактеризувати процес створення українських хорових колективів та формування концертної практики Галицького камерного хору.

Вклад основного матеріалу дослідження. Провідну роль у професіоналізації хорового виконавства відіграли хорові колективи при музичних товариствах, які проводили активну концертну діяльність, розвинули світське хорове мистецтво й суттєво вплинули на підвищення професійного рівня хорового виконавства Західної України. Організаторами хорів були яскраві особистості – талановиті хормейстери, котрі мали здібності до створення цікавих колективів, заохочення до співу широких верств населення [2, 104 – 115].

Організація товариства “Львівський Боян” стала важливою подією в музичному житті Західної України кінця ХІХ – початку ХХ ст. На базі хору Товариства “Львівський Боян” та “Українського Наддніпрянського хору” у 1939 р.

створено капелу “Трембіта”, колектив очолив Дмитро Котко. Капела продовжувала традиції хору “Львівський Боян”, який увесь час співпрацював з А. Вахняниним, Д. Січинським, Г. Топольницьким, Ф. Колессою, Й. Кишакевичем, С. Людкевичем.

На початку 70 – 80 рр. Західна Україна, незважаючи на свою політичну залежність, продовжувала зберігати традиції рідної культури. Цей період характеризується організацією хорів хлопчиків. Так, у 1971 р. М. Кацал створює хор хлопчиків “Дударик”. Зараз це відома чоловіча хорова капела не тільки в Україні, а й за її межами.

Наприкінці 80 рр. ХХ ст. на західноукраїнських землях розпочинається розквіт камерного хорового виконавства. Камерні хори організовуються як аматорські, а згодом стають професійними колективами при обласних філармоніях та муніципалітетах. Камерне хорове виконавство дозволило значно підвищити професійну майстерність українських хорів [3, 200]. У 1986 р. у м. Ужгород створено камерний хор “Кантус” (керівник Е. Спокач). 1986 р. на базі самодіяльного хору в Дрогобичі виник камерний хор “Легенда” (керівник О. Цигилик). У 1988 р. Олег Цигилик заснував Львівський муніципальний хор “Гомін” (зараз керівник Р. Ляшенко). Львівський камерний хор “Gloria” (керівник В. Сивоhip) одним з перших після тривалого забуття відновив у виконавській практиці українську духовну спадщину ХVІІ – ХІХ ст. [1, 15 – 82]. Яскравий самобутній камерний хор “Воскресіння” засновано в 1991 р. О. Тарасенком на базі архієрейського хору Рівненської єпархії. У 1991 р. створено камерний хор “Галицькі передзвони” (керівник І. Дем’янець). У 1998 р. створено Хмельницький муніципальний камерний хор (керівник І. Цмур). Кращі традиції західноукраїнської хорової школи зберігає кафедра хорового диригування Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка, потужний потенціал якої створив Микола Колесса. Традиції львівської школи активно підтримує заслужений діяч мистецтв України, професор М. Кулик – керівник заслуженої академічної капели “Трембіта” та студентського хору Львівської музичної академії М. Лисенка. Яскравим прикладом є творчість сучасних композиторів М. Скорика, В. Камінського, В. Рунчака, композиторів львівської школи (О. Козаренка, Ю. Ланюка).

**РЕПЕРТУАРНА ПАЛІТРА УКРАЇНСЬКИХ ХОРОВИХ КОЛЕКТИВІВ
(на прикладі Галицького камерного хору)**

У другій половині 1990 року на базі Львівської політехніки Василь Яциняк створює Камерний хор, який 2002 р. після активної концертної діяльності отримав державний статус і стає “Галицьким камерним хором”.

Період формування колективу у 1990 – 1992 роках був пов’язаний з накопиченням репертуару з кількох різних програм, куди увійшла класика європейського й українського хорового мистецтва різних часів, і з якими були здійснені успішні гастрольні поїздки до Риму (1991 р., участь у прямій трансляції Служби Божої на радіо Ватикан, запис Літургії Івана Золотоустого та чотирьох програм зі зразками української світської та народної хорової музики, зустріч з папою Іваном Павлом II), до Швейцарії (Цюріх, 9 – 17 травня 1992 р.), до Польщі. Такою щасливою була “прелюдія” діяльності камерного хору, після чого упродовж наступного десятиліття дні роботи над новими творами і програмами змінювалися концертними виступами на сценах українських і європейських міст, участю в конкурсах, фестивалях, релігійних і громадських акціях, записами на радіо і телебаченні, виданням CD-дисків. Вершинні досягнення хору в 2000 р. були відзначені здобуттям чотирьох дипломів: Гран-прі на Міжнародному фестивалі Поліфоніка (Рим), I ступеня на Міжнародному хоровому фестивалі (Італія, м. Латіна), III ступеня на фестивалі-конкурсі сакральної музики Najńówka (Польща), лауреата III премії на Всеукраїнському хоровому конкурсі ім. Д. Січинського (Івано-Франківськ). На сьогоднішній день репертуар хору настільки великий і різноманітний, що його неможливо охопити навіть банальним переліком. Узагальнено відзначимо, що це малі й великі за формою різностильові (від бароко до сучасності) твори української і західноєвропейської сакральної та світської музики (зокрема львівських композиторів), які можуть комплектуватись як монографічні (на музиці одного композитора), тематичні, святкові, презентаційні та урочисті, що виконуються акапельно, з фортеп’яним або оркестровим супроводом, також з обробок українських пісень.

Окремою сторінкою біографії хору слід вважати його плідну співпрацю з симфонічним оркестром музичної агенції Da saro, керованим диригентом, композитором і менеджером Матіасом Георгом Кендлінгером, що триває від 2003 р. Входячи в систему таких мистецьких проєктів агенції як Der Vogelhandler, Ave Maria, Giuseppe Verdi-Gala, Russische Weihnacht, Die schönsten Opernchore, Симфонія № 9 Бетовена, Missa solemnis, C-dur Messe і Пори року Гайдна,

Реквієми Моцарта і Верді, Carmina Burana Орфа, симфонія № 1 Маніпуляція М. Г. Кендлінгера, хор запозиціонував себе успішною, мобільною і високопрофесійною дружиною, як це засвідчують відтворені в записах на сімох CD-дисках і двох концертних DVD хорові композиції, а також слухачі Австрії, Данії, Німеччини, Норвегії, України, Фінляндії, Франції, Швейцарії, Швеції. Знаковими подіями 2013 року стали три монографічні філармонійні концерти: два ювілейні, відповідно, з симфонічних і хорових творів львівського корифея-композитора Олександра Козаренка, та концерт з хорових творів на слова Лесі Українки “Хотіла б я піснею стати” (до сторіччя від дня смерті поетеси) рівненського композитора Михайла Довганича.

Сітка офіційно зафіксованих тільки у недалекому 2015 р. виступів Галицького академічного камерного хору вражає не лише їх кількістю (64) і географічною мапою (квітневе турне п’ятьма країнами Європи з програмою Кращі оперні хори, травневі виїзди до Польщі, Австрії, Німеччини і Швейцарії, червневий – до Польщі), а й назвою концертних акцій і змістом певних програм. Це проведені на сценах Львова і Львівщини тематичні програми Українська коляда і Українська Маланка; монографічні імпрези з виконанням творів одного автора (Вербицького, Січинського, Кошиця) або одного масштабного твору (Шуберта, Баха, Орфа, Бетовена, Дворжака); це концерти з нагоди днів Шевченка, Шептицького, хорового диригента і педагога Євгена Федоренка; це концерти, присвячені пам’яті Небесної сотні, Дню Матері, закриттю концертного сезону Тернопільської філармонії, Дням Конституції, Незалежності України, Європейського добросусідства, Українського козацтва та багато ін.; це концертні програми з виконанням творів сучасних італійських композиторів, концерт для учасників АТО; це участь у форумі Золота Україна з виконанням музики композиторів Донбасу, участь у святкових заходах з нагоди відкриття музею Скварявський іконостас, у концерті з нагоди празника Успіння Пресвятої Богородиці; це, врешті, концерт Музичний дар митрополиту Андрію Шептицькому з презентацією чотирьох компакт-дисків Духовна музика Віктора Степурка, Різдвяна Божественна Літургія Олександра Козаренка, Урочиста Літургія Лесі Дичко, Духовний концерт (реквієм) Мирослава Скорика [6, 136 – 138].

Професійними помічниками Василя Яциняка є досвідчені хормейстери Василь Долішний (від 2009) і Мар’яна Ферендович (від 2010). Обоє талановитих хормейстерів єднає з художнім

РЕПЕРТУАРНА ПАЛІТРА УКРАЇНСЬКИХ ХОРОВИХ КОЛЕКТИВІВ
(на прикладі Галицького камерного хору)

керівником важка, виснажлива, але затребувана нашим суспільством повсякденна праця в царині хорового мистецтва.

Висновок. Чим же зумовлений багаторічний успіх Галицького академічного камерного хору, який ось вже чверть століття потужно функціонує в Україні та Європі, продовжуючи і розвиваючи глибинні традиції національного хорового співу, викликаючи захоплення як професіоналів, так і шанувальників хорової музики? Відповідей на це запитання може бути декілька, зважаючи на те, з якого погляду розглядати колектив, його керівника та репертуар. Отже, колектив, що складається з 40 молодих професійних музикантів. З погляду стратегічного, це мобільна команда митців, здатна витримати різні фахові та мистецькі вимоги. З погляду політичного, кожний співак як музикальний посланець своєї Батьківщини, свого регіону і міста, є національно свідомим патріотом, носієм культури свого народу.

І, врешті, з погляду мистецького, кожен представник хорової команди – це музикант, співак-фахівець, артист, презентант загальноєвропейської, української та галицької співочих традицій, здатний на відтворення композицій будь-якої складності й автентичного стильового спрямування – від бароко до найсучаснішої музики. Усі названі аспекти органічно збігаються в об'єднанні хористів у нинішньому його складі, а кожен з них є фахівцем з чудовими, часто вражаючими голосами і високою культурою співу. А всіх їх гуртує в єдине артистичне ціле художній керівник Василь Яциняк (в 2010 році присвоєно звання народного артиста України) з його винятковим темпераментом і динамізмом, що межують з фантастичним вмінням підкоряти своїй волі всіх від неї залежних – і тих, керованих, хто перед ним, і тих, в залі, хто слухає, спостерігаючи і за виконавцями, і за диригентом, котрий магічною владою своїх рук відтворює задум композитора. В цьому є сила музики, яка твориться і відтворюється фізичними, духовними, інтелектуальними та морально-етичними зусиллями таких творчих “одиниць”, якими є композитор, хоровий колектив і диригент.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бенч-Шокало О. Г. Український хоровий

спів : Актуалізація звичаєвої традиції : навчальний посібник. Київ, 2002. С. 15 – 82. Редакція журналу “Український світ”.

2. Боднар Є. Генетиз професійного хорового виконавства: від витоків до XVIII століття. Композиторська творчість і музичне виконавство. Науковий вісник МНАУ імені П. І Чайковського. 2013. С. 104–115.

3. Іконник В. Архів Київського камерного хору України 1964-1980 рр. 200с.

4. Кияновська Л. О. Галицька музична культура XIX – XX ст.: навчальний посібник. Чернівці, 2007. С. 21–205.

5. Лащенко А. З історії київської хорової школи. Київ, 2007. 198с.

6. Супрун-Яремко Н. Магічна влада диригентських рук. Київ. 2017/1 (23). С.136–138.

REFERENCES

1. Bench-Shokalo, O.G. (2002). *Ukrainskyi khorovyi spiv: Aktualizatsiia zvychaiеvoi tradytsii : navchalnyi posibnyk* [Ukrainian choral singing: Actualization of the customary tradition: a manual]. Kyiv, pp. 15–82. Editor of the magazine “Ukrainian World”. [in Ukrainian].

2. Bodnar, E. (2013). *Henetyz profesiinoho khorovoho vykonavstva: vid vyotokiv do XVIII stolittia* [Genetics of professional choral performance: from the origins to the XVIII century]. *Kompozytorska tvorchist i muzychne vykonavstvo* [Composer’s creativity and musical performance]. Scientific herald of the P.Ya. Tchaikovsky State Technical University. pp. 104–115. [in Ukrainian].

3. Ikonnik, V. *Arkhiv Kyivskoho kamernoho khoru Ukrainy 1964-1980 rr.* [Archive of the Kyiv Chamber Choir of Ukraine 1964-1980]. 200p. [in Ukrainian].

4. Kiyanskaya, L.O. (2007). *Halytska muzychna kultura XIX-XX st.: navchalnyi posibnyk* [Galitskaya musical culture of the XIX-XX centuries: a textbook]. Chernivtsi, pp. 21–205. [in Ukrainian].

5. Laschenko, A. (2007). *Z istorii kyivskoi khorovoi shkoly* [From the History of the Kyiv Choral School]. Kyiv, 198 p. [in Ukrainian].

6. Suprun-Yaremko, N. (2017). *Mahichna vlada dyryhentskykh ruk* [Magic power of conducting hands]. Kyiv, vol. 1 (23), pp.136–138. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 16.04.2019

